

VERSLAG GOAB-KRING ZUID-WEST

Dit is het verslag van de kenniskring GOAB Midden, die plaatsvond op 20 juni 2024 van 10.00 – 12.00. Er waren 14 beleidsambtenaren aanwezig namens 12 gemeenten, 1 vertegenwoordiger van OCW, 1 vertegenwoordiger van de Inspectie van het Onderwijs, 1 kenniskringleider en een verslaglegger.

AGENDA

1. Welkom
2. Nieuws GOAB
3. Inspectie over LEA en over resultaatafspraken
4. Vroegschoolse educatie
5. Nieuwkomersonderwijs
6. Wvttk
7. Afsluiting

NIEUWS GOAB

Nieuws uit het ondersteuningstraject

Ook in het schooljaar 2024-2025 gaan we door met het GOAB-ondersteuningstraject.

Naar verwachting verschijnt in juni '24 de handreiking over het product kostprijs vve. In de handreiking wordt geen richtbedrag genoemd. De reden hiervoor is dat er veel variatie is in factoren die mogelijk bijdragen aan de kostprijs. De handreiking geeft inzicht in een logische opbouw van de kostprijs. Hier kan met aanbieders vve het gesprek over gevoerd worden. Ook worden meerdere mogelijkheden nader toegelicht.

Hoofdlijnenakkoord

In het hoofdlijnenakkoord staat een korte zin opgenomen over vve, namelijk: 'vve kan belangrijk zijn'.

In de financiële bijlage bij Regeerakkoord staat: 'Het aantal specifieke uitkeringen is sinds 2018 fors gestegen. Gemeenten en provincies geven aan dat specifieke uitkeringen hen beperkt in autonomie. Dit vanwege de strikte en gedetailleerde eisen die vanuit het Rijk worden gesteld aan de besteding van de gelden uit een specifieke uitkering. Daarnaast kennen deze uitkeringen zware administratieve- en controlelasten. Met deze maatregel worden specifieke uitkeringen overgeheveld naar het Gemeente- of Provinciefonds met een budgetkorting van 10 procent.'

In mei 2024 heeft Oberon, net voor het verschijnen van deze passage, een evaluatie gedaan onder GOAB-ambtenaren over de SPUK van GOAB. Met een respons van 63% en een goede spreiding naar grootte van gemeenten is dit een representatieve uitkomst. Uit de onder gemeenteambtenaren GOAB uitgezette vragenlijst blijkt dat 75 procent van de respondenten tevreden is met de specifieke uitkering als financiering van het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid. Men is tevreden omdat de middelen geoormerkt zijn, waardoor middelen gericht kunnen worden besteed en er ook meer financiële zekerheid is. Een deel van de respondenten geeft wel aan graag ruimere bestedingsdoelen in de wet te zien.

Een kwart van de respondenten geeft aan ontevreden te zijn. Veel genoemde redenen zijn: de middelen zijn niet structureel; er is pas laat duidelijkheid over het bedrag dat men het komende jaar ontvangt; de verantwoordingslasten zijn hoog; en niet alle kosten van voorschoolse educatie kunnen ermee worden gedekt. Ook zijn sommigen kritisch over de verdeling van de middelen op basis van de CBS-indicator.

Op de vraag hoe het gemeentelijke onderwijsachterstandbeleid vanaf 2027 gefinancierd zou moeten worden, heeft 69 procent van de respondenten een voorkeur voor wederom een specifieke uitkering van vier jaar. Twaalf procent heeft een voorkeur voor financiering via het Gemeentefonds. Elf procent heeft geen voorkeur of weet het niet en acht procent wil iets anders, bijvoorbeeld via een brede specifieke uitkering of de middelen rechtstreeks uitkeren aan kinderopvang en/ of het onderwijs.

Binnenkort

- In juli 2024 start het onderzoek naar voorkomen van leerachterstand entree basisonderwijs (begin 2025 rapport verwacht). In dit onderzoek wordt onder andere de leerplichtverlaging naar 4 jaar en de verplichting deelname aan ve voor vve-doelgroepkinderen meegenomen. In dit onderzoek wordt aandacht besteed aan welke knoppen we kunnen draaien om de entree in het basisonderwijs nóg beter te maken. Het gaat hierbij niet om de effectiviteit, maar om de vraag wat bijdraagt aan een betere entree in het basisonderwijs. Het onderzoek is naar verwachting eind 2024 / begin 2025 gereed.
- AEF is een onderzoek gestart naar marktverstoring als onderwijs en kinderopvang nauw samen werken (eind 2024 rapport verwacht).

LEA EN RESULTAATAFSPRAKEN

De Inspectie van het Onderwijs geeft een presentatie over de resultaten uit het Landelijk rapport LEA/vve & Resultaatafspraken vroegschoolse educatie.

LEA/vve

Uit het landelijk rapport LEA/vve komt naar voren dat de meeste gemeenten overleg voeren over het bestrijden van onderwijsachterstanden en het bevorderen van integratie. Over het voorkomen van segregatie en inschrijving & toelating wordt minder vaak overleg gevoerd. Bij de inspectie is bekend dat gemeenten zich soms afvragen waarom over alle onderwerpen dan toch overlegd moet worden, ook als het goed gaat. De inspectie geeft hierbij aan dat, naast dat het in de wet genoemd staat, het goed is om jaarlijks met elkaar stil te staan bij deze onderwerpen. Er kunnen veranderingen zijn, waardoor het toch nodig is om eerder gemaakte afspraken te herzien. In sommige gemeenten betekent dit dat het thema jaarlijks een kort bespreekpunt is. Dat kan dan ook terugkomen in de toelichting op de vragenlijst.

Een gemeente geeft nog aan dat zij tijdens een gesprek met de Inspectie tot de conclusie kwamen dat de manier waarop we over segregatie praten en welke verwachting hierbij zijn, duidelijker kan voor gemeenten. OCW geeft aan dat de artikelen die hierover gaan, geëvalueerd worden. Het heeft de aandacht.

Op de website van het [Kenniscentrum gemengde scholen](#) staan meerdere onderzoeken naar segregatie, ook segregatie door woonsegregatie en mogelijkheden hoe gemeenten omgaan met inschrijving en toelating.

Er wordt ook gesproken over een mogelijke landelijke doelgroepdefinitie voor ve. In de beleidsreactie later in 2024 komt hierover meer informatie. Op dit moment wordt met meerdere partijen, waaronder VNG, gemeenten en kinderopvang, onderzocht waar behoefte aan is en wat nu verstandig is om te doen in relatie tot een landelijke doelgroepdefinitie.

Vanuit de vragenlijst LEA/vve wordt gevraagd naar het aantal doelgroepeuters vve en of gemeenten voor alle geïndiceerde peuters een plek beschikbaar hebben. Het signaal dat gemeenten hierop afgeven is dat de vraagstelling op meerdere manieren geïnterpreteerd wordt. Sommigen gemeenten gaan uit van het aantal kindplaatsen, anderen van het aantal gesubsidieerde plaatsen. Ook is er weinig tot geen zicht op ouders die niet het CJG bezoeken en dus niet geïndiceerd worden, terwijl er mogelijk wel een kans op onderwijsachterstand aanwezig is. Meerdere gemeenten vullen dit op een andere manier in bij de vragenlijst.

Ook over het gemeten bereik ontstaan een inhoudelijke discussie. De inspectie bekijkt dit op een peildatum, maar de werkelijkheid over het jaar heen zal andere cijfers opleveren. Daarom gaat de inspectie hier ook een verdiepend onderzoek naar doen.

Resultaatafspraken vroegschoolse educatie

De Inspectie van het Onderwijs deed onderzoek naar de succesfactoren en belemmeringen om resultaatafspraken te maken. In de presentatie lichtten zij de conclusies en aanbevelingen toe. Een veelgehoorde opmerking over vroegschoolse educatie is dat scholen in relatie tot passend onderwijs voor iedere leerling het best passende onderwijs organiseren. Ve en passend onderwijs loopt op scholen vaak door elkaar. Vroegschoolse educatie is echter meer dan passend onderwijs en de inspectie beveelt dan ook aan om ve nieuw leven in te blazen. Ook is een belangrijk signaal dat de historie van een leerling niet altijd bekend is, waardoor een leerling niet als ve-leerling wordt aangemerkt. De regierol vanuit de gemeente wordt vaak als ingewikkeld ervaren. Daarnaast roept het woord “resultaatafspraken” op dat er wordt afgerekend op de afspraken. Zo is dit echter niet bedoeld vanuit de wetgever. Het is een instrument om te meten of je de gestelde doelen bereikt en hierover het gesprek aan te gaan.

De Inspectie deed ook onderzoek naar de kwaliteit van vroegschoolse educatie. Het rapport verschijnt binnenkort. Zie hiervoor het nieuwsdeel van de GOAB website.

NIEUWKOMERSONDERWIJS

Tijdens deze kring wordt onderling in een plenaire setting informatie uitgewisseld over het thema nieuwkomersonderwijs. Om dit af te trappen stelt Eduard Nagel zich digitaal voor. Eduard is de regio-coördinator nieuwkomersonderwijs, vanuit OCW, voor de regio's Noord-Brabant, Zeeland en Limburg. De regio-coördinatoren zijn aangesteld om te adviseren, mediëren en zoveel mogelijk informatie uit het veld op te halen, om zo de kloof tussen veld en theorie te verkleinen. De regio-coördinatoren denken mee en ondersteunen bij specifieke casuïstiek.

Op dit moment wordt gewerkt aan een toekomstverkenning over het versterken van nieuwkomersonderwijs. De gesprekken hierover zijn gaande en gemeenten kunnen hier nog bij aansluiten. Als hier interesse in is, kan dat kenbaar gemaakt worden bij de betreffende regio-coördinator.

OCW vertelt dat er 5 regio-coördinatoren zijn aangesteld om te helpen bij het organiseren van nieuwkomersonderwijs. Zij kennen meerdere situaties en voorbeelden, om gemeenten op weg te helpen bij het nieuwkomersonderwijs. De contactpersonen voor deze regio zijn:

- Marieke Huber (Zuid Holland, Noord Holland) Marieke.Huber@minocw.nl 06 25723112
- Eduard Nagel (Noord-Brabant, Zeeland, Limburg) e.a.nagel@minocw.nl 06 25713097

De Inspectie licht toe dat het kader voor het toezicht op de Wet tijdelijke nieuwkomersvoorzieningen in ontwikkeling is. Er wordt nu gewerkt met signaal gestuurd toezicht door de Inspectie.

De drempel voor de bekostiging van 4 nieuwkomers werkt niet voor kleine kernen/scholen. Hier wordt de drempel van 4 leerlingen niet gehaald, maar is soms wel een NT2-klas geregeld. Daar geldt dan geen aanvullende bekostiging voor. Ook de uitstroom na een jaar nieuwkomersonderwijs gaat nog niet overal goed.

In een gemeente heeft een schoolbestuur de Inspectie op bezoek gehad. Het nieuwkomersonderwijs in deze gemeente werd deeltijd georganiseerd, maar bereikte door het continuooster niet het gewenste resultaat. In gezamenlijkheid met alle schoolbesturen in deze gemeente wordt vanaf het nieuwe schooljaar een voltijds taalklas georganiseerd. De verwachting is dat de nieuwe vorm beter aansluit.

Een andere gemeente geeft aan dat het nieuwkomersonderwijs door 1 schoolbestuur is opgepakt. Het fluctueert erg hoe vol de klassen zitten, wat maakt dat het moeilijk op te pakken is. Ook ruimtegebrek speelt hierbij een rol, vooral in het VO. Bij PO wordt de doorstroom vaak lastig ervaren: scholen zitten vol en de reguliere leerkracht heeft onvoldoende kennis en tijd om de leerling goed te begeleiden.

Er is een gemeente waar een regionale taalklas werd georganiseerd. Door de toestroom van nieuwkomers is er een mobiele taalklas per gemeente gerealiseerd. Op dit moment wordt geprobeerd de nieuwkomers in het reguliere onderwijs op te vangen, met kennis en bagage vanuit de regionale taalklas aan leerkrachten.

Een gemeente geeft aan dat vanuit de scholen een verzoek is gekomen om te ondersteunen bij het vervoer naar de taalklas. Dit wordt nu doorontwikkeld in deze gemeente, maar valt buiten de verordening leerlingenvervoer.

Nieuwkomersonderwijs bestaat in praktijk, maar niet in wetgeving. Er worden nu veel gesprekken gevoerd met gemeenten en schoolbesturen over hoe de toekomst van het nieuwkomersonderwijs eruit ziet. Bureau Berenschot organiseert deze gesprekken, hier kun je je voor aanmelden via nieuwkomersonderwijs@berenschot.nl, de gesprekken zijn medio september 2024. Ook de website van de overheid heeft een [Q&A](#) opgesteld voor nieuwkomersonderwijs.

VROEGSCHOOLSE EDUCATIE

Vanaf 2006 ligt de verantwoordelijkheid voor vroegschoolse educatie bij het onderwijs. Gemeenten hebben hier geen harde invloed op, maar kunnen via subsidies of LEA-afspraken een beroep doen op de schoolbesturen. Vanuit de inspectie is er beperkt toezicht op vroegschoolse educatie. Veel gemeenten worstelen hiermee, in het kader van de doorgaande lijn. In een plenaire setting wisselen de aanwezige gemeenten ervaring en informatie uit.

Een gemeente geeft aan dat zij proberen een resultatenmonitor in te vullen. Vanuit de scholen komt hier echter geen input terug over ve-leerlingen, waardoor de kwaliteit niet te monitoren is. Een andere gemeente geeft ook aan dat de kleinschaligheid van scholen soms ook een rol speelt. Een leerkracht is dan van zoveel dingen dat er keuzes gemaakt moeten worden. OCW bevestigt dat kleinere scholen veel op hun bordje hebben liggen. En ook nu komt de reactie terug dat veel scholen aangeven dat het voor hen niet uitmaakt of een leerling een ve-leerling is of niet, zij bieden een gedifferentieerd aanbod, passend voor alle leerlingen.

WVTTK

Een gemeente heeft onlangs een pilot leesbevordering gedaan: lezen op recept. Bij de consulten van 0 – 4 jarigen gaan de artsen al in op leesbevordering. Eind juni verschijnt de publicatie over de opbrengsten van de pilot en een implementatiemodel. We zorgen vanuit het ondersteuningstraject voor verspreiding.

Een gemeente heeft een onderzoek laten uitvoeren naar kleine scholen in relatie tot vastgoed, huisvesting en verduurzaming van maatschappelijk vastgoed.

EVALUATIE EN AFRONDING

Houd de website www.goab.eu in de gaten voor nieuwe handreikingen, verslagen en de planning van bijeenkomsten. Ook kun je je aanmelden voor de LinkedIn-GOAB-groep om op de hoogte te blijven.

De volgende GOAB-bijeenkomst wordt gehouden op 21 november 2024. Dit is een digitale bijeenkomst van 10 tot 12. De link volgt te zijner tijd.

Mist een collega op onze GOAB-contactlijst of staat er een oud-collega op? Laat het weten via mzuidam@oberon.eu of kvdsman@oberon.eu.